

'n HOESBREEF

UITGAVE VAN STICHTING HISTORISCHE SOCIËTEIT ENSCHEDE-LONNEKER

Oud Enschede op bierviltjes

In samenwerking met 'Topviltjes' zijn tien foto's van oud Enschede afgedrukt op vierkante bierviltjes.

Op vrijdag 18 december jl. werd het eerste pakje uitgereikt aan onze voorzitter Dick Buursink. Deze uitgave past mooi in de doelstelling van de Historische Sociëteit om de bijzondere ontwikkelingsgeschiedenis van Enschede onder de aandacht te brengen.

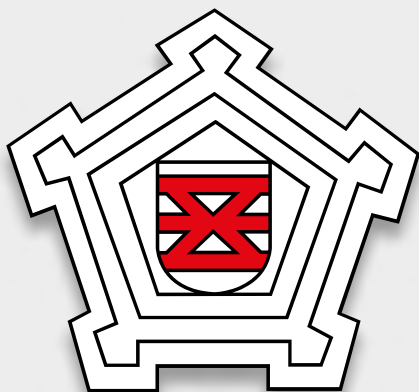
De viltjes kosten € 3,95 per pakje van 10 stuks. Ze zijn te koop bij de drie vestigingen van Jumbo Lochan: aan de Lage Bothofstraat, de Magnoliastraat en in Glanerbrug aan de Schoolstraat. Na 19 januari 2021 ook bij ons in Prismare, Atelier 2 op de 1e etage, elke maandagochtend tussen 10.00 en 12.00 uur en elke vrijdagmiddag tussen 14.00 en 16.00 uur.

Meer informatie kunt u vinden op www.viltjesvanvroeger.nl en het bericht in [Tubantia](#)

▲ De Historische Sociëteit Enschede-Lonneker heeft foto's van stadsgezichten van het Enschede van vroeger samen met het bedrijf Topviltjes op viltjes laten drukken

'n HOESBREEF

Stichting Historische Sociëteit Enschede - Lonneker

Gratis interactieve digitale nieuwsbrief
van de Historische Sociëteit

www.shsel.nl

Redactie

Ilse van Heerwaarden

Wim Corduwener

hoesbreef@gmail.com

Vorige nummers van 'n Hoesbreef
kunt u [hier downloaden](#).

Secretariaat

Gerard Hemelt,

Suze Groeneweglanden 14,

7542 NM Enschede, 06 197 255 77

secr.shsel@gmail.com

'n Sliepsteen

Contribuanten ontvangen vier keer
per jaar ons historisch blad

'n Sliepsteen. Redactie:

Geert Bekkering, 053 430 06 91

of geertbekkering@shsel.nl

[https://www.facebook.com/
SHSEL/](https://www.facebook.com/SHSEL/)

Onze documentatie is te raadplegen
in Prismare, ruimte 1.07. Roomweg
167 op maandag 10-12 uur en vrijdag
14-16 uur. Contribuanten ontvangen
ons kwartaalblad 'n Sliepsteen

www.shsel.nl

De Historische Sociëteit Enschede-
Lonneker heeft bij de belastingdienst
de status van culturele ANBI. Dat bete-
kent dat een gift aan de sociëteit voor
125 procent kan worden afgetrokken
van de inkomstenbelasting en voor
150 procent van de vennootschaps-
belasting.

Een ANBI is een algemeen nut
beogende instelling. Onze Historische
Sociëteit mag zich culturele ANBI
noemen omdat we een instelling zijn
die voor minstens 90 procent actief is
op cultureel gebied.

Verleden en toekomst

Op initiatief van de Historische Sociëteit Enschede-Lonneker heeft een groep mensen de koppen bij elkaar gestoken om samen te praten over een mogelijk 'Singelfestival'. In een gesprek van amper een uur werd duidelijk is dat er bij deelnemers een al langer sluimerende wens is om die bijzondere rol van de Singel te gaan belichten. Terwijl de oliebolle gebakken worden en COVID-19 nog veel aandacht vraagt, bruist het bij de Historische Sociëteit alweer van ideeën. Het komende jaar 2021 lijkt weer mogelijkheden te bieden om wat grootschaliger initiatieven te ontwikkelen. Eén van de activiteiten die in de rails wordt gezet is dan 'iets' rond de Singel.

De aanleiding is dat het 100 jaar geleden is dat de Singel haar naam kreeg en de aanleg van onze Singelring in uitvoering was. In 1931 is die Singel, met het opleveren van toenmalige brug Zuid, geopend zonder veel feestelijkheden met toeters of bellen.

Feitelijk is de Singel een uitwerking van het Algemeen Uitbreidings Plan voor de stad uit 1907. Een plan dat op zich weer een snelle politieke reactie was op het aannemen van de Woningwet van 1901 in het parlement. Gemeenten die met meer dan 1000 inwoners per jaar groeiden moesten planmatig hun uitbreidingsbehoefte vormgeven. Dit om wildgroei van steden terug te dringen en de kwaliteit van de Volkshuisvesting beter te maken. Enschede met haar toenmalige visionaire burgemeester Edo Bergsma liep voorop. De burgemeester had als lid van de Eerste Kamer en voorzitter van de Vereniging van Nederlandse Gemeenten een goed overzicht van wat er speelde. Maar belangrijker; hij durfde een visie te lanceren met als basis groei van de stad naar 100.000 inwoners.

De noodzaak van grootschaliger stadsuitbreiding kreeg daarmee hoge prioriteit. Het idee van een Singelring heeft een uitzonderlijke rol gespeeld in die noodzakelijke stedenbouwkundige ontwikkeling van Enschede. Het was de bepalende ontsluitingsweg voor die stadsuitbreiding. Die Singelring werd daarmee onontkoombaar het belangrijkste dragende element in de ontwikkelingsgeschiedenis van de stad.

Enschede, groeikern, die met de aanleg

van de Singel een enorme boost kreeg. In de ontwikkelingsgeschiedenis van de stad is die stedenbouwkundige regie goed terug te zien.

Pathmos, Laares, Ribbelt, Hogeland, Lindenhof, het Getfert, Rigtersbleek, om er maar eens wat te noemen. De vooroorlogse woonwijken met hun architectuurgeschiedenis. Daaraan gekoppeld de sociale geschiedenis die met deze enorme volkshuisvestingsopgave en groei van de stad gepaard ging. Grote stakingen in de twintiger en dertiger jaren. De stad is toen volwassen geworden.

Maar de Singel structureerde meer. De bijzondere groenstructuur in de Singel zelf met de brede middenberm, maar zeker ook de interessante parken langs de Singel, allemaal met hun eigen geschiedenis. Het Volkspark, Thomas Ainsworthpark, Blijdenstein- en Wooldrikspark, Florapark en het G.J. van Heekpark (verbonden met van Lochemsbleek- en Kozakkenpark). De bijzondere gebouwen langs de Ring. De Ambachtsschool, de kerken en villa's.

Als het op een rij wordt gezet zien wij pas echt hoe belangrijk onze Singelring is.

Het initiatief van de Historische Sociëteit is bij de brainstormsessie zeer enthousiast ontvangen. Vraag vanuit de Historische Sociëteit is of, in de aanloop naar Enschede 700 jaar stadsrechten in 2025, met de presentatie van een Singeljaar iets in gang gezet kan worden dat Enschede meer profiel geeft? Ik ben als autochtoon supertrots op de ontwikkelingen van Enschede in de afgelopen 50 jaar na de textielcrisis. Maar de buitenwereld weet weinig van onze geschiedenis. Kent niet die visionaire Burgemeester en zijn aanpak. Weet niet dat onze stad in veel opzichten voorop liep met veel nieuwe ontwikkelingen. Een zelfbewuste stad hoort dat wel uit te stralen, om te beginnen voor de eigen inwoners. Die moeten hun trots durven uitspreken.

De Singelring als motor om de stad opnieuw uit te vinden. Mooi initiatief!

Dick Buursink

[Enschedese singels op Pagina 3](#) ►

De Singels

▲ Varviksingel is aangelegd in 1929, de foto is omstreeks 1935 genomen.

▲ Tubantiasingel is aangelegd in 1919-1920, de foto is omstreeks 1925 genomen.

▲ Lasondersingel is aangelegd tussen 1920 en 1921, de foto is omstreeks 1955 genomen.

▲ Pathmossingel is aangelegd tussen 1919 en 1921, de foto is omstreeks 1925 genomen.

▲ Hogelandsingel is aangelegd tussen 1924 en 1929, de foto is omstreeks 1935 genomen.

▲ Laaressingel is aangelegd tussen 1920 en 1921, de foto is omstreeks 1930 genomen.

▲ Getfertsingel is aangelegd in 1928, de foto is omstreeks 1935 genomen.

▲ Boddekampsingel is aangelegd tussen 1916 en 1917, de foto is omstreeks 1930 genomen.

Oosthoek encyclopedie

Lonneker, gem. in Overijssel, die in wijden kring Enschede omringt, groot 14.962 H.A., alles zandgrond, die of tot bouwland wordt gebruikt, of met heide of bosch bedekt is; zij telt 21.000 inw., die vooral van landbouw en onder den rook van Enschede van fabrieks-nijverheid bestaan. De uitgestrekte gemeente bevat de dorpjes L. (200 inw.) en Usseloo, benevens verscheidene buurten o. a. Glanerbrug. In de onmiddellijke nabijheid van de stad Enschede vindt men de volrijkste buurten van L.; daar heeft zich een levendige industrie ontwikkeld, die de bevolking der gem. sedert 1895 snel heeft doen toenemen. Men vindt er o. a. de textielabrieken „Ramie Union” (ook gloeikousjesfabriek), de spinnerijen „Roombeck” en „Oosterwold”, de spinnerij en weverij Rigtersbleek, de stoomververij van de firma Blijdenstein en Co.; verder is te Boekeloo nog gevestigd de groote katoenblekerij van de Gebr. van Heek. Het vroegere onbeduidende buurtje Glanerbrug is in de laatste 20 jaren van 50 zielen tot 5000 inw. aangegroeid; het zijn n.l. de fabrieksarbeiders, die in Duitschland even over de grens werken. In 1884 werd een gedeelte van Lonneker, dat onder den rook van Enschede lag en toen reeds veel fabrieken telde, bij laatstgenoemde gem. ingelijfd; thans bestaan er plannen tot algeheele annexatie.

▲ Zo werden het dorp Lonneker en het buurtje Glanerbrug in de editie van de Oosthoek encyclopedie die tussen 1916 en 1923 verscheen, omschreven. De algehele annexatie, waarover in de laatste tekstregel geschreven, wordt vond (pas) in 1934 plaats.

WORD ABONNEE EN ONTVANG 4X
N SLIEPSTEEN
OF GEEF EEN ABONNEMENT CADEAU

Plannen voor moskee in Lipperkerkstraat

ENSCHEDÉ – Er zijn plannen om voor de mohammedanen in Enschede een moskee te stichten. Vermoedelijk zal de moskee ingericht worden in een door de gemeente aangekocht bedrijfspand in de Lipperkerkstraat (nummer 153). Dit pand is na een opknappbeurt vrij gemakkelijk geschikt te maken als gebedsruimte.

Om een moskee in Enschede is

in het voorjaar gevraagd door enkele honderden buitenlandse werknemers. Zij kwam vooral uit de grote groepen Turken (1.500) en Marokkanen (700) in deze stad. Via de stichting buitenlandse werknemers Twente kwam er contact met de gemeente die toezegde te zullen uitkijken naar een geschikt gebouw. De gemeente zal dit gebouw verhuren. Voor het opknappen heeft de dienst

openbare werken een plan gereed. Turken en Marokkanen zijn nog aan het bekijken hoe de organisatievorm moet worden. Tot nu toe gaan Turken en Marokkanen uit Enschede naar de moskee in Almelo. Veel liever hebben zij een moskee in hun woonplaats. Een katholiek uit Enschede gaat tot ook niet naar een katholieke kerk in Almelo”, wordt daarbij geredeneerd.

Gebed zonder einde

► In het krantenarchief vonden wij bovenstaand stukje uit Dagblad Tubantia van 36 jaar geleden. De ook in 1974 al honderden hier levende moslims moesten het toen schijnbaar al doen met een

noodoplossing. Intussen allemaal gewoon Enschedeërs. Het is wel enigszins treurigmakend voor de vele gelovigen dat de meerderheid in de gemeenteraad haar nek niet wil uitsteken.

Contactpersonen commissies

► Binnenstadcommissie

Georges Schafraad

Email: schafraad@gmail.com

► Boerderijcommissie

Jan Oldenhof

Email: joldenhof1@gmail.com

► Documentatiecentrum

Kor Feringa (053) 477 45 95

Email: korferinga@shsel.nl

► Foto- en verhalencommissie

Jan Breteler

Email: janbreteler@shsel.nl

► Monumentencommissie

Paul van Wijk

Email: pw566@hotmail.com

► Loakstenen- en begraafplaatsencommissie

Harry van der Sleen (053) 852 24 94

Email: loakstenencom@shsel.nl

► PR-commissie

Bart Jansen, 06 3435 45 16

Email: jansebart@gmail.com

► Redactie 'n Sliepsteen

Geert Bekkering (053) 430 06 91

Email: geertbekkering@shsel.nl

► Historische Kring Glanerbrug

Joop Kwakman (053) 461 38 53

Email: wmeester@home.nl

► ICT

Tjibbe Knol Email: tjibbeknol@shsel.nl

Verdwenen straten:

HET ACHTEROM

Door **Jan Brummer**
Reacties: janbrummer@shsel.nl

► Het Achterom was een kort straatje dat Sebastopol en de Eerste Bothofdwarsstraat met elkaar verbond. Op de plattegrond uit 1912 is goed te zien dat de straat slechts dertien woningen telde, waarvan zeven aan de zuidzijde.

Reeds in 1921 stelde B & W voor om er een bouwverbod te vestigen aangezien er toen al plannen bestonden om Het Achterom aan de Hoge Bothofstraat toe te voegen en deze door te trekken tot de Oldenzaalsestraat. In 1929 is dit gerealiseerd en is de naam komen te vervallen.

VIII. Voorstel van Burgemeester en Wethouders tot het vestigen van een bouwverbod in verband met de doortrekking van de Hoge Bothofstraat van het Achterom naar de Oldenzaalsestraat.

▲ *Krantenkniptsel april 1921.*

**De Deurwaarders
SCHNITGER & REUEGAMP**
te Enschede, zullen op
Dinsdag den 23sten
Augustus a.s., des
namiddags om 2 uur, ten ver-
zoeken van lastgever, in het
Achterom No. 12, te Enschede,
tegen contante betaling publiek
verkoopen:

den geheelen
Inboedel des Huizes,

▲ *Krantenkniptsel september 1921.*

Gisteravond omstreeks zeven uur ontlastte zich boven onze stad een onweer, dat slechts korten tijd duurde. Bij dit onweer viel één harde slag. Het is gebleken, dat de bliksem is ingeslagen in een kersenboom van den heer M. aan het Achterom. Eenige jongens, die vlak bij den boom stonden, bleven ongedeerd.

▲ *Krantenkniptsel juli 1925.*

Puzzelen

► In Hoesbreef nummer 299 (mei) heeft u kunnen lezen dat bestuurslid en eindredacteur van 'n Slipesteen Geert Bekkering Koninklijk werd onderscheiden tot Ridder in de orde van Oranje Nassau. Geert is een autoriteit op het gebied van legpuzzels en beschikt over een grote verzameling. Het leek zijn medebestuurders een leuk idee om hem te verrassen met een 1000 stukjes puzzel van de foto waarop zijn vrouw Betsy hem het lintje opspeldt. Op bijgaande foto is te zien dat hij al een heel eind is gevorderd.

Jan Brummer

Nieuwjaarswens

► Toen wij u op 31 december 2019 een voorspoedig en gezond 2020 wisten, was er met betrekking tot corona nog geen vuiltje aan de lucht. Hoe anders dan gewenst verliep het afgelopen jaar.

Wij, het bestuur van de Historische Sociëteit, herhalen deze boodschap en hopen op een gezond en succesvol nieuw jaar waarin we elkaar weer normaal kunnen treffen.

► *Het linker glas in loodraam bevindt zich in de Ontmoetingskerk (voormalige Vredeskerk) en het rechter in de inmiddels gesloten Heilig Hart-Ariënsge-dachtenkerk.*

Onbekend maar niet onbemind

Uw reactie graag naar: janbrummer@shsel.nl

▲ *In het archief van De Twentse Courant Tubantia troffen we bovenstaande foto aan. Deze bevond zich in het dossier Glanerbrug. Aan de achterzijde van deze foto staat alleen het jaartal 1915. Welk orkest is hier in de sneeuw geportretteerd? Zijn er mogelijk lezers van 'n Hoesbreef die één of meerdere orkestleden herkennen?*

◀ *Op de foto van de dames die in 1967 de Damesbeurs bezochten is geen enkele reactie gekomen. Het blijft dus gissen wie destijds de winnares was van de door Dagblad Tubantia beschikbaar gestelde taart.*